

Стимулювання громадянської активності учнів у трудовому навчанні засобами проєктно-технологічної діяльності

Анотація. У статті розкриті особливості поетапного стимулювання громадянської активності учнів у трудовому навчанні засобами проєктно-технологічної діяльності, визначені для кожного з етапів виконання проєктів певні методи виховання в учнів громадянської активності.

Ключові слова: громадянська активність, стимулювання, трудове навчання, проєктування.

Abstract. The article reveals the features of step-by-step stimulation of students' civic activity in work training by means of project-technological activities, certain methods of educating students in civic activity are determined for each of the stages of project implementation.

Keywords: civil activity, stimulation, labor training, design.

Постановка проблеми. Набуття учнями не лише навчального, а й соціального досвіду, зацікавленість темою дослідження та його захоплюючий характер позитивно мотивують їх до дослідження просуспільних проблем [1, с. 35]. Така творча проєктна діяльність передбачає поетапний рух до досягнення усвідомленої учнями та актуальної для них мети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В теорії і методиці технологічної освіти визначаються чотири етапи роботи учнів над проєктом:

- організаційно-підготовчий етап включає формування проєктних учнівських груп, вибір теми, мети та методів для вирішення завдань проєкту, планування та пошук інформації з досліджуваної проблеми;
- конструкторський етап включає збір даних, аналіз отриманих даних, підготовка висновків та оформлення результатів проєктного дослідження;
- технологічний етап передбачає впровадження результатів проєктної діяльності учнів на практиці;
- заключний етап включає публічну презентацію та захист проєкту, оцінку проєктної діяльності кожного учня [2; 3; 5].

Метою статті є розкриття особливостей поетапного стимулювання громадянської активності учнів у трудовому навчанні засобами проєктно-технологічної діяльності, визначення для кожного з етапів виконання проєктів певних методів виховання в учнів громадянської активності, виходячи з таких вимог: учнівські проєкти повинні мати суспільно-корисну громадянську спрямованість; проєктна діяльність учнів здійснюється на добровільних засадах; рівень вияву громадянської активності учнів під час виконання просуспільних проєктів визначає ефективність процесу стимулювання та виховання громадянської активності.

Виклад основного матеріалу. Під час організаційно-підготовчого етапу, метою якого стала орієнтація учнів на норми, моральні цінності та правила громадянського суспільства, відбувалося усвідомлення учнями певних соціальних проблем громадянського суспільства, формування мотивації до розв'язання суспільно-значущих проблем. Для цього нами використовувалися наступні методи стимулювання громадянської активності: дискусії, бесіди, розповіді, опитування, переконання, круглі столи, навіювання. Методами бесіди, опитування, розповіді, дискусії учні отримували інформацію стосовно актуальних соціальних проблем у їхніх місцевих громадах, висловлювали своє ставлення до них. Таким чином у них формувалися свідомість у сприйнятті суспільних процесів, виявлялася громадянська позиція кожного учня. Методи мозкового штурму та круглого столу забезпечували осмислення учнями шляхів вирішення актуальних проблем соціального оточення.

Вчитель трудового навчання під час організаційно-підготовчого етапу проектної діяльності виконує роль координатора, який організовує процес розвитку в учнів світоглядно-громадянських, морально-етичних уявлень, формує готовність до активної участі в суспільно-корисній громадянській діяльності. Свідома спрямованість громадянської активності учнів здійснювалася такими засобами стимулювання до участі в просупільній проектній діяльності як осмислення ситуації в соціальному оточенні та формування переконань. Для цього нами широко використовувалися такі традиційні засоби мотивації громадянської активності учнів, як проведення зустрічей учнів із цікавими людьми, соціальна та педагогічна підтримка, проведення ярмарків громадянських проєктів, надання учням можливості презентувати свої ідеї в колі однолітків, особиста вдячність та визнання [4, с. 102].

На другому, конструкторському етапі виконання учнями просупільних проєктів, змістом якого був збір даних та аналіз отриманої інформації, підготовка висновків і оформлення результатів проектного дослідження, відбувалося виховання в учнів таких важливих якостей громадянської активності як організаційно-комунікативні уміння. Для цього успішно використовувалися методи бесіди, трибуна думок, аукціон ідей, дискусія, мікрофон, заохочення та ін. В процесі стимулювання громадянської активності учнів вчитель демонструє ставлення до учнів як до свідомих суб'єктів проектної діяльності. Це проявляється у тому, що кожен учень визначає, управляє та організовує власну поетапну проектну діяльність разом із іншими учнями, несе відповідальність перед ними за виконані ним обсяги проектної роботи, надає допомогу та підтримку іншим учасниками проектної діяльності. Водночас, слід зазначити, що в цій роботі ми намагалися уникати надмірної опіки, критично-зневажливого ставлення до проектної діяльності учнів, вирішення питань проектної діяльності вчителем самотійно, що давало змогу спостерігати вияви учнями активності, небайдужості та зацікавленого бажання до участі у колективній співпраці над проєктом.

В ході реалізації третього, технологічного етапу впровадження результатів проектної діяльності на практиці, метою виховання в учнів громадянської активності стало стимулювання розвитку відповідального ставлення, громадянських обов'язків учнів, готовності до колективної взаємодії в реалізації прийнятих проектних рішень. Для цього були використані методи ділової та рольової гри, соціальні вправи, бесіди, вивчення громадської думки, педагогічні вимоги, наслідування прикладів просупільно-відповідальної поведінки та самоаналіз. Виховний вплив реалізації проектних рішень сприяв формуванню досвіду громадянсько-активної, відповідальної поведінки та комунікації учнів, умінь та навичок діяльності в громадах, розвитку самостійності та творчій діяльності.

Під час заключного етапу, з публічної презентації, захисту проєкту та оцінки проектної діяльності кожного учня, для стимулювання громадянської активності учнів, здебільшого застосовувалися методи самоаналізу, самооцінки громадської думки, заохочення та похвала. Це забезпечувало формування в учнів відповідальності за результати власної проектної діяльності, здатності до самооцінювання та самоконтролю в просупільній діяльності. Свою дієвість у стимулюванні громадянської активності учнів на цьому етапі показала похвала учнів за якісне виконання проектних завдань, виявлену ними відповідальність, прагнення щодо допомоги іншим учням під час виконання проєкту. Така методика суттєво впливала на позитивну самооцінку учнів, стимулювала їх до подальшого виконання проєктів із просупільною спрямованістю

Висновки. Таким чином, проектна технологія трудового навчання є дієвим засобом стимулювання громадянської активності учнів, розвитку їхньої громадянської відповідальності, творчих нахилів, здібностей та критичного мислення. Інтегрований підхід до формування громадянської активності учнів під час проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання передбачає набуття учнями знань щодо своїх громадянських прав і обов'язків, опанування суспільними цінностями та нормами, усвідомлення важливості збереження довкілля та участі в житті місцевих громад, утвердження цінностей демократії, готовності до життя в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Богомолова Л.Л. Організація проектної дослідницької діяльності учнів. *Біологія в школі*. 2006. № 5. С. 35-39.
2. Коберник О.М. Проектна технологія: теорія, історія, практика: навч. посіб. Умань: ПП Жовтий, 2012. 229 с.
3. Коберник О.М. Проектно-технологічна система трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 4. С. 8-12.
4. Приходченко К.І. Технології виконання цілей можливої досконалості індивіда у проектній діяльності. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2012. Вип. 16, кн. 3. С. 102-109.
5. Ящук С.М. Виконання основних етапів проектування на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 1. С. 13-16.